

2024-10-22

DNR: MIUN 2024/1826

Utbildningsdepartementet

Skolenheten

Remiss av Statens skolverks redovisning av uppdrag om ett nationellt professionsprogram

U2024/01380

Mittuniversitetet har beretts möjlighet att yttra sig över rubricerad utredning och avger följande yttrande.

Sammanfattning

Skolverkets förslag om ett nationellt professionsprogram innebär i korthet att ett meriteringssystem för verksamma och behöriga lärare, förskollärare och rektorer implementeras med tre olika nivåer och att en nationell struktur för styrningen av detta organiseras med utgångspunkt i en samverkansgrupp med representanter från Skolverket och SUHF.

Stora delar av förslaget har varit känt sedan tidigare och diskuterats i olika forum under de gångna tre åren. Redan 2021 svarade Mittuniversitetet på en remiss (U2021/0337) där förslaget presenterades och ställde sig då positiva till den grundläggande intentionen att skapa ett likvärdigt system för meritering, men menade att förslaget inte svarade på hur de organisatoriskt ska genomföras och hur det innehållsmässigt ska utformas (MIUN2021/1732). Medan de organisatoriska förutsättningarna klarnat något i föreliggande redovisning av uppdraget kvarstår många frågor omkring innehåll och genomförande.

Kontakt

Telefon 010-142 80 00
Webb miun.se

Campus

Sundsvall Holmgatan 10, SE-851 70 Sundsvall
Östersund Kunskapens väg 8, SE-831 25 Östersund

Yttrande i sin helhet

Mittuniversitetet ställer sig i grunden positivt till förslaget intention att öka likvärdigheten i meriteringssystemen; lärares, forskollärares och rektorers kompetensutveckling bör vara likvärdig för att också elevers utbildning ska vara likvärdig och av hög kvalitet.

De strukturella och organisatoriska förutsättningarna för genomförandet av professionsprogrammet har tydliggjorts i förslaget. Det gäller grundförutsättningarna för de tre stegen av meritering, samt de nationella styr och arbetsgrupper som är tänkta att utarbeta innehållet i fortbildningen.

Mittuniversitetet välkomnar att bedömningen av god undervisningskvalitet ska ske genom att alla går igenom en gemensam, för meriteringsnivåerna obligatorisk kurs (VAK), och inte, som tidigare diskuterats, genom kollegial granskning. Med en gemensam fastställd ingång säkerställs att bedömningen blir likvärdig. Emellertid finns fortfarande många oklarheter i förslaget när det gäller innehåll, antagning och styrning på individnivå. En grundläggande problematik som vi menar kvarstår sedan remissvaret 2021 är hur den akademiska examensstrukturen och de bredare, professionsinriktade uppdragsutbildningarna ska kopplas samman i en för alla tydlig progressionsgång, men också hur antagning till kurser ska ske – intrycket av förslaget är att både uppdragsutbildningarnas antagningssystem, NyA, och lärosätenas ordinarie antagning ska borge för antagningen, samtidigt som också rektorerna vid skolorna tycks få en avgörande roll när det gäller detta.

I förslaget anges att de som går igenom professionsprogrammet ska kunna välja såväl bredd som djup, samt också specialisering. För det första ställer sådana komplexa vägval krav på tydlig studievägledning, något som det är möjligt att samverkansgrupp Skolverket-SUHF eller NASP ska vara behjälpliga med att utforma, men där vägledning krävs också på individnivå.

För det andra infinner sig frågan om hur en eventuell examen på forskarnivå ska möjliggöras av ett val mellan bredd, djup och specialisering. Innebär förslaget att särskilda forskarskolor ska inrättas eller ska detta ske inom ramen för de befintliga akademiska strukturerna? När det gäller nivå två blir det i så

fall viktigt att välja den väg genom de 30 hp som ger behörighet till den erforderliga forskarutbildningen. Det blir därmed av avgörande betydelse att "rätt" kurser väljs inom ramen för de 60 högskolepoäng som ska tas inom nivå två. I det sammanhanget nämner förslaget de problem som kan uppstå när lärare med examen äldre än 2008 ska igenom systemet, eftersom de då kan sakna behörighet till de 30 hp av 60 hp som på nivå två ska vara på avancerad nivå – att man i förslaget hävdar att lärosätena måste "ta höjd" för detta, men inte anger vad man avser med detta rent praktiskt och formellt belastar förslagets trovärdighet.

I anslutning till detta blir oklarheter när det gäller antagningsprocesserna särskilt problematiska: om lärosätena ska ge en del av dessa kurser som uppdragsutbildning hur kan det då säkerställas att "rätt" deltagare antas, dvs den som har rätt förkunskaper/anställning etc? Med förordningen om uppdragsutbildning som grund är behörighet inget som lärosätena kontrollerar utan det gör arbetsgivaren/uppdragsgivaren. Frågan är då om det kan komma att bli så att lärosätena ger behörighetsgivande kurser till personer som inte har rätt behörighet. I sammanhanget behövs klara och tydliga svar på vad professionsprogrammet innebär för lärosätenas antagningsenheter. För övrigt behövs också ett tydliggörande vad gäller samordning mellan lärosätenas samverkan med skolhuvudmän och de nationella samverkansstrukturerna inom professionsprogrammet.

I likhet med remissen U2021/03373 nämner remissen de särskilda problem som vidlåder de mindre glesbygdskommunerna, men inte heller denna gång anges något om hur detta problem rent konkret ska adresseras. Över huvud taget finns, menar Mittuniversitetet, en överhängande risk att den nationella strukturen för samarbete mellan Skolverket, universitet och högskolor samt yrkeshögskolan uppfattas som "en stor och tung apparat" i relation till lärosätenas interna strukturer. I konsekvensbeskrivningen för universitet och lärosäten anges också i förslaget att "Professionsprogrammet ställer stora och nya krav på resurser vid landets universitet och högskolor" (s. 121), att det "förutsätter ett stort engagemang hos universitet och högskolor" och att "det innebär att de behöver prioritera denna uppgift" (s. 122).

Mittuniversitetet frågar sig naturligtvis hur denna prioritering ska genomföras och resurstillsätts. Vi frågar oss också hur eventuella prioritering gällande professionsprogrammet ska förhållas till satsningar på olika former av lärarutbildning, till samarbeten mellan landets lärosäten, och till befintliga forskningsmiljöer kopplade till lärarutbildningarna.

När det gäller presumtiva förändringar av landets lärarutbildningar kan det noteras att man i förslaget nämner att det kan komma att bli så att den pågående lärarutbildningsutredningen resulterar i höjda antagningskrav, något som kan "innebära en minskning av antalet antagna studenter till lärarutbildningarna" (s. 122) och att resurser därmed eventuellt skulle kunna omfördelas från lärarprogram till professionsprogram. Som brasklapp nämns att detta ännu bara är spekulationer. Avslutningsvis vill Mittuniversitetet därför påpeka att de revideringar av lärarutbildningarna som ännu bara är spekulationer kan komma att påverka lärarutbildningarna på fler sätt än det ovan nämnda, och därmed också förutsättningarna för professionsprogrammet. En samordning mellan lärarutbildningsutredningen och förslaget till professionsprogram är därmed önskvärd.

Föredragande och beslut

Beslut i detta ärende har fattats av rektor Anders Fällström efter föredragning av vicedekan Peter Degerman. Närvarande vid den slutliga behandlingen av ärendet har prorektor Anna Olofsson, universitetsdirektör Louise Beskow, samordnare Anna Haeggström och studentrepresentant Emil Thors varit.

Sundsvall 2024-10-22

Anders Fällström, rektor
Signeras digitalt via EduSign

Signature page

This document has been electronically signed
using eduSign.

eduSign